

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата медичних наук, доцента **БАМБУЛЯКА Андрія Васильовича** на дисертаційну роботу **СКРИПИ Ольги Любомирівни** на тему: **«Морфофункціональне обґрунтування дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба при переломах нижньої щелепи»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія»

Актуальність обраної теми дисертації.

Серед актуальних, важливих і найбільш складних проблем сучасної стоматології провідне місце займають проблеми діагностики й ефективного лікування скронево-нижньощелепних розладів (СНР). Проблема порушення функції скронево-нижньощелепних суглобів у пацієнтів із зубощелепними патологіями залишається актуальною на даний час.

На думку провідних світових експертів у галузі стоматології, незважаючи на те, що проблеми діагностики й лікування м'язово-суглобової дисфункції скронево-нижньощелепних суглобів постійно знаходяться в центрі уваги дослідників у всьому світі та їм присвячена велика кількість публікацій, ці проблеми залишаються недостатньо вивченими й найбільш дискусійними в стоматології.

Порушення нормальної діяльності суглобів часто супроводжується зміною об'єму і напрямків руху нижньої щелепи, а також болями та появою шумів при рухах, порушеннями функції жування, мови, головним болем, відчуттями «закладеності» вуха. Цим досить поширеним захворюванням страждає від 20 до 86% людей різної статі і віку. Більшість дослідників вважають порушення прикусу, дистопію, захворювання жувальних м'язів, наявність навколосуглобових зрощень, порушення положення і зміщення внутрішньосуглобового диска та стан зв'язкового апарату найбільш частою причиною дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба.

Функціональна патологія СНЩС при переломах нижньої щелепи обумовлюється його локалізацією і супроводжується м'язевими, оклюзійними, суглобовими порушеннями та їх комбінацією, а також супроводжується блоком симптомів стоматологічного, неврологічного, психологічного характеру, що дозволяє розглядати розлади СНЩС як мультидисциплінарну патологію.

Таким чином обґрунтування дисфункції нижньо-щелепного суглоба внаслідок переломів нижньої щелепи є інформативним, цікавим та актуальним дослідженням, яке має досить вагоме теоретичне та практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям досліджень є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри ортопедичної стоматології Буковинського державного медичного університету «Мультидисциплінарний підхід до діагностики, лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань зі збереженням регенеративних властивостей тканин і відновлення протетичних властивостей анатомічних структур у мешканців Північної Буковини (№ держреєстрації 0116U002929)» (221 - Стоматологія). Здобувач є співвиконавцем науково-дослідної роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність. Дисертаційна робота Скрипи О.Л. є завершеною науковою працею, яка виконана на високому науковому та методичному рівні. Усі положення та висновки, наведені у дисертації, базуються на достатньому обсягу досліджень. Зокрема обстежено 164 особи, що перенесли переломи нижньої щелепи різної локалізації терміном від 6 місяців до 2-ох років. Обстеження проводились на базі кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Буковинського державного медичного університету та підрозділу хірургічної стоматології ОКНП «Чернівецька обласна клінічна лікарня».

Робота проводилася згідно з прийнятими правилами безпеки обстежених, правами та канонами людської гідності, морально-етичними

нормами відповідно до основних положень GSP (1996 р.), Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицини (від 04.04.1997 р.), Гельсінської декларації прийнятої Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2000 рр.), що підтверджено рішенням комісії з біоетики Буковинського державного медичного університету.

Завдання наукової роботи повністю відповідають поставленій меті. Обраний комплекс методів дослідження забезпечив одержання великого обсягу даних, які були ретельно опрацьовані та проаналізовані статистично.

Наявний у дисертації ілюстрований матеріал повністю відображає об'єм проведених досліджень та наочно демонструє необхідну наукову інформацію. Ключові дані проілюстровані великою кількістю таблиць та рисунків, що забезпечує чітку систематизацію і візуалізацію результатів та полегшує сприйняття матеріалу. Основні положення дисертації відповідають поставленим меті та завданням дослідження, належно обґрунтовані та співставленні із сучасними дослідженнями, представленими у науковій літературі. Висновки та практичні рекомендації сформульовані чітко і лаконічно.

За матеріалами дисертаційного дослідження здобувачкою опубліковано 11 наукових праць, із них 4 статті у наукових фахових виданнях, рекомендованих ДАК України, 2 статті у закордонних виданнях, включених до наукометричної бази Scopus, 4 публікації у збірниках матеріалів наукових форумів різного рівня. Отримано 1 патент України на корисну модель.

Наукова новизна отриманих результатів. Вперше досліджені параметри ультразвукової діагностики СНЩС при переломах нижньої щелепи та з'ясовані ультразвукові особливості стану скронево-нижньощелепного комплексу у залежності від місця локалізації перелому. Доповнено та оновлено закономірності та специфіку даних щодо електроміографічних показників m.masseter у осіб з дисфункцією СНЩС та доведено ефективність

її використання на прикладі хворих з травматичними ураженнями нижньої щелепи різної локалізації.

Наукові положення, висновки, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою відображені в опублікованих працях. Матеріали дисертаційної роботи пройшли апробацію на науково-практичних конференціях.

Практичне значення результатів дослідження. Результати проведеного дослідження значно розширюють та поглиблюють знання щодо дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба внаслідок переломів нижньої щелепи. Отримані результати вивчення частоти, клінічно-рентгенологічних особливостей стану СНЩС у хворих з переломами щелеп різної локалізації можуть бути використані при плануванні стоматологічної допомоги в стаціонарних і амбулаторно-поліклінічних умовах. Діагностично-функціональні дослідження за даними електронної аксіографії, електроміографії, УЗД, дозволять підвищити якість оцінки ускладнень, що виникли, та впровадити своєчасне і якісне лікування. На результатах дисертаційної роботи можуть базуватись і подальші клінічні дослідження.

Результати дисертаційної роботи впроваджено у навчальний та лікувальний процес на кафедрах (Тернопільський національний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського, Дніпровський державний медичний університет, Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова).

Способи діагностики і лікування дисфункцій СНЩС при переломах нижньої щелепи різної локалізації використовуються в практичній охороні здоров'я (ОКНП «Чернівецька обласна клінічна лікарня»).

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі. У дисертаційній роботі Скрипи О.Л. не встановлено ознак академічного плагіату, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертантом представленого наукового дослідження.

Текст є оригінальним: всі цитати коректно позначені та відображені в

списку літератури.

Зауваження та побажання до дисертації щодо її змісту та оформлення. Принципових зауважень щодо змісту та оформлення дисертаційного дослідження немає.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Скрипи Ольги Любомирівни на тему: «Морфо-функціональне обґрунтування дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба при переломах нижньої щелепи» є завершеною самостійною науковою працею. За актуальністю, обсягом досліджень, науковою новизною і практичним значенням дисертаційна робота повністю відповідає «Вимогам до рівня кваліфікаційної наукової роботи» Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінетом Міністрів України №44 від 12.01.2022 року щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 Стоматологія (галузь знань 22 Охорона здоров'я).

Доцент кафедри
хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії,
к.мед.наук., доцент

Андрій БАМБУЛЯК

Підпис *Бамбуляка*
засвідчує:
Начальник відділу кадрів
Буковинського державного медичного університету

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]